

dományi tagozattá kellene átszervezni. Az előadó szerint, mivel a középiskola célja az érdeknélküli szellemi kultúra és az egyén erkölcsi felfogásának fejlesztésén kívül a pályaválasztásra való előkészítés, kívánatos, hogy a középfokú oktatás minél sokoldalúbb legyen. A lyceumok oktatásügyi tanácsa (Sindicat national) azt ajánlja, hogy addig a korig, amíg az egyéni hajlamok nem alakultak ki, mindenki tanulja egyformán a természettudományokat, ezt követőleg azonban olyan osztályokat kellene felállítani, melyekben vagy irodalmi, vagy természettudományi tárgyak lennének túlsúlyban.

A közelmúltban a francia középiskolákban is bevezették a szabadidő-mozgalmat, a „*loisir dirigé*“-t. Ennek az új intézménynek nem az a célja, hogy a serdülő ifjúságot megfossza a szabadságtól, — mint ahogy a francia nevelés sohasem hagyhatja figyelmen kívül a lelkiismereti szabadság elvét — hanem az, hogy a még nem elég kritikai szellemmel rendelkező ifjúságot megóvja a modern életben lépten-nyomon található romboló befolyásoktól. Az ilyen együttléteket irányító tanároktól megkívánható, hogy minden tekintetben alkalmazkodjanak a növendékek lelki életének követelményeihez és örüljenek a gyerekes dolgoknak az ifjúsággal együtt. Az előadó nagy reményeket fűz ehhez az intézményhez, mert ennek ősei, az ifjúsági önképzőkörök, közös kirándulások, múzeumok és üzemek látogatása, ifjúsági egyesületek, sok örömet okoztak az ifjúságnak.

Louis Halpban: A történelemtanítás ügye. Francia pedagógiai körökben az a vélemény, hogy a mai történelemtanítás nem felel meg a követelményeknek. A történelmet az iskolákban nem úgy kell tanítani, hogy a növendékek fejében száraz adathalmaz származzék belőle, hanem úgy, hogy rajta keresztül magyarázza meg a nevelő a növendéknek a múltat, a jelent és ezeknek várható természetes folyamányaként a valószínű jövőt. E célból az okok és okozatok összefüggését a lehető legmesszebbre kell visszavezetni, mert a történelmi múlt ismerete nélkül lehetetlen megmagyarázni például bármely ország népi összetételét, népek és országok szellemi és gazdasági fejlődését. El kell hagyni csupán az emlékezetet megterhelő sallangokat. A szerző a logikusan felépített történelmi tudást, melynek alapján a növendék mérlegelni tudja a múlt és jelen történelmi eseményeit a jövő szempontjából, elsőrangú fontosságúnak tartja.

Kiss Katalin.

VEGYES

A Magyar Nevelők Egyesülete

1. december 8-án tartotta Csongrádon harmadik vándorgyűlését, amelyen a vármegye és a város vezetői élén megjelent Csongrád város és környékének pedagógustársadalma majdnem teljes számban. A vándorgyűlésre megérkező tankerületi kir. főigazgatót és az egyesület elnökségét és szegedi résztvevőit Vársárhelyi Pál gimnáziumi igazgató üdvözölte.

A vándorgyűlést a távollevő polgármester helyett dr. Rásonyi Papp Pál

tiszti főügyész nyitotta meg. Beszédében rámutatott a tanyakérdés aktuális voltára és fontosságára, majd meleg és lelkes szavakkal köszöntötte a megjelent előkelőségeket és résztvevőket.

A megnyitó szavak után Belle Ferenc dr., a szegedi zeneiskola igazgatója adta elő művészi hegedűszámait Antosné Simkó Mária zeneiskolai tanárnő pompás kísérete mellett.

Ezután dr. Várkonyi Hildebrand elnök, egyetemi tanár mondotta el bevezető szavait. Nagy erővel rázta fel a

hallgatóságot Széchenyi szavaival, mely ma különösképen a sors szavaként cseng felénk. Hangoztatja, hogy nem szabad a mostani, jövőtől terhes pillanatban olyannak lenni, mint egy negyedszázada voltunk, amikor az elszalasztott alkalmak és körülmények világháborúját vívtuk meg. „Ezért jöttünk össze — mondotta az elnök, — hogy ezt az időt a tanyavilág szellemi és erkölcsi életének szenteljük. Téglát akarunk vinni a magyar közművelődéshez, amely ma már a népi gondolat irányába halad.“

A bevezető szavak után *Boér Antal* igazgató-tanító tartotta meg előadását,* *A tanító és falu szellemi-erkölcsi élete* címen. Az előadáshoz *Vitéz Zentay Rezső* mezőgazdasági népiskolai igazgató *Fáy József* csongrádi tanyai tanító, *Vitéz Csaba László* makói tanító, *Mogyoróssi Rókus* csongrádi tanyai tanító és *Csongrádi György*, a téli mezőgazdasági iskola igazgatója szoltak hozzá.**

A nagy érdeklődéssel hallgatott előadások után *Antosné Simkó Mária* szegedi zeneiskolai tanárnő művészi zongorajátékában gyönyörködött a hallgatóság.

A vándorgyűlés végén *dr. Kisparti János* tankerületi kir. főigazgató meleg szavakban köszönte meg az előadók lelkes és komoly elmélyedést mutató munkáját, majd több biztató ígéretről szólott a hallgatóságnak, mellyel a tanyavilág gazdasági oktatásának színvonalát emelni kívánják.

A magasszínvonalú vándorgyűlés résztvevői azután közébeden vettek részt, ahol *dr. Várkonyi Hildebrand* egyetemi tanár, elnök mondott pohárköszöntőt Magyarország Kormányzójára.

* Az előadás teljes terjedelmében megjelent „A szegedi tankerület közleményei“ c. sorozat 3. köt. 106. lap.

** A felszólalások bő ismertetését jelen számunk 49. oldalán,

2. A „*Vakokat Gyámolító Dél-magyarországi Egyesület*“ közgyűlésének keretében f. év január hó 28-án a városi színház közgyűlési termében nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében pedagógiai előadást rendezett. Az előadást *Dr. Várkonyi Hildebrand* egyetemi tanár elnöki megnyitója vezette be. Az elnöki megnyitó rámutatott a két egyesület rokonsádjaira, majd kifejtette, hogy milyen helyet foglal el a gyógypedagógia az általános nevelés tudományban. Utána *Dr. Tóth Zoltán* főiskolai igazgató „A látás szervének hiánya, a lelki élet kialakulásában“ címen tartott mindvégig nagy figyelemmel kísért előadást, amelyet folyóiratunk legközelebbi számai valamelyikében közlünk. Az ülést elnöki zárszó, majd a tanítónőképző énekára zárta be.

3. A *Középiskolai Szakosztály* 93. február hó 14-én tartotta második ülését az állami Baross Gábor gimnáziumban. Elsőnek *Vajtai István* tanár tartott előadást, *Hogyan védekezzünk nyelvünk romlása ellen?* címen.

A nyelv romlása elleni küzdelem nem merülhet ki a negatív értékű védekezésben, az idegenszerűségek irtogatásában. A tanuló lelkét kell igényesebbé és ellentállóbbá tenni, vagyis mélyebbre kell nyúlni, mint amennyire az elmúlt évtizedek intellektualista nyelv- és irodalomtanítása eljutott. A múltban sokkal többet törődünk a megbontott, szételemezett, rendszertani okokból szétszabdalt nyelvvel, mint magával a szintetikus nyelvi élménnyel jelentő olvasmánnyal. A nyelvtani elemzésre is szükség van, de fontosabb a nyelv cselekvő módon való megismerése, azaz a fogalmazás. A nyelvtan tanítását a fogalmazás szolgálatába kellene állítani. Csak a fogalmazáson keresztül jutok el — a szavak fogalmi meghatározottságán túl — a tartalmi, minőségi értékűkig. De a későbbi tanítás folyamán is sokkal nagyobb szerepet kellene a

nyelvnek kapnia az eddiginél. Az írói alkotásnak csak az író nyelvén keresztül van „tartalma”, ép ezért, az igazi nyelvűvelés, a nyelvhelyességre való törekvés lényegében annyit jelent, hogy az írókat a nyelvünkben kell az eddiginél sokkal jobban megismernünk. . .

A következő előadó, *Gauder Andor* tanár *A világnyelv problémájáról* tartott előadást. Előadásának célja nem propaganda, hanem az eddigi eredmények tudományos értékmérése.

Nagy néptömegek érintkezési igényeit (rádió, újság, külföldi utazások, olimpiász, gazdaságjók cseréje) csak egy könnyen és gyorsan megtanulható nemzetközi nyelv elégítheti ki.

A meterséges nyelv gondolatát filozófusok, kémikusok és matematikusok (Leibniz, Descartes, Ostwald, de Courtenay) indítják útnak és terjesztik, mert megszokták, hogy gondolataikat elvont tisztaságukban lássák.

Brugmann, Leskien és Günter eleinte fölényes mosolyú kritikával akarták a problémát elintézni. A múlt század természettudományos gondolkodású nyelvtudományát, mely a nyelvet természetes organizmusnak vette, csakhamar felváltotta a szellemtudományi álláspont, mely az előbbi nyelvészek tévedésével szemben, számolt az emberi öntudattal és akarral.

A világnyelv jogosultságát ma már több nyelvész, mint Schuchardt, Thomsen, Meillet, Jespersen, Ernst Kock, Wallenskőd, Collinson, Sapir elismerik. A világnyelv ma már történeti tény, mellyel számolni kell, annál is inkább, mert nem akar az anyanyelv vetélytársa lenni, hanem mellette csak mint segédnyelv, *hulpolingvo*, „die zweite Sprache für Alle” (Bollack) akar szerepelni.

Tanügyi kiállítás.

A Nevelésügyi Szemle januári számában már olvastunk a május hó 14—18-án Szegeden rendezendő szakokta-

tási kiállításról. A kiállítást előkészítő és rendező bizottság, a szegedi szakirányú iparostanonciskola tantestülete Géher Lajos szakfelügyelő elnöklete alatt az első megbeszélést már meg is tartotta az elmúlt napokban s a kiállításra vonatkozó fontos tennivalókat el is intézte. E megbeszélések alapján módunkban áll részleteket is közölni. A kiállítás Szegeden lesz a fent jelzett időben az Iparostanonciskolában.

A földszint és három emelet folyosói és tantermei várják a szétosztást az egyes iskolák között. A kiállításra vonatkozó kérdőívek már régen az illetékesek előtt fekszenek, melyet február 28-ig kell visszaküldeni, amikor is a beérkezett kérdőíveket a szegedi iparostanonciskola tanárikara feldolgozza a kiállításra. Érdemes bepillantani ebbe a kérdőívbe. Az I. részben az iskola adatait kéri, de a sablonos adatok mellett ilyen kérdéseket is találunk: Van-e az iskolának rádiója, mosdója, fürdője, mozgófilm felszerelése? Milyen az egyesületi élet? Majd a továbbképző tanfolyamok kérdései szerepelnek. A II. részben az iskola ingó vagyonára vonatkozó kérdések vannak. III. alatt az ifjúsági könyvtár adatait kell bejelenteni. IV. a tanszemélyzetre vonatkozó kérdéseket foglalja magában. V. az iskola benépesedéséről kér jelentést. VI. és VII. az elmúlt és folyó tanév statisztikai adatait kéri. VIII. alatt az iparostanonciskolákat IX. alatt a kerskedő tanonciskolákat érdeklő kérdéseket találjuk. Végül X. alatt a tanoncok megélhetési viszonyaira vonatkozó kérdések vannak. A több mint 100 kérdés bőségesen elegendő ahhoz, hogy képet alkossunk magunknak a mai szakoktatásról. Ennek feldolgozása, kiértékelése, grafikus rajzainak elkészítése hatalmas munka és feladat, amely munkának bizonyára meg is lesz a kívánt jutalma. A szakiskolák, kereskedelmi és ipari, továbbá az iparos és